

Мариана БЕЛНЕЙСКА-ГЕОРГИЕВА

СПЕЛЕОНИМИЯТА КАТО НЕРАЗРАБОТЕН ДЯЛ НА БЪЛГАРСКАТА ОНОМАСТИКА

Abstract. The article is dedicated to the cave names. It is a slightly explored branch of Bulgarian onomastics. A short overview of the topic is done. Clarified is the term speleonym. Commented are the basic types of speleonyms in a semantical and structural plan.

Keywords: cave names, onomastics, proper name, speleonyms.

Спелеонимията е съществен дял от топонимната наука. Още през 70-те години на миналия век термините *спелеоним*, *спелеонимия* са включени в по-важните ономастични справочници. През 1973 г. в „Общая теория имени собственного” А. В. Суперанская пише, че *спелеонимите* са „имена на пещери, гротове¹ и цели подземни системи”. Според нея названията на подземните реки и езера, съставляващи части от хидрографската система и отнасящи се към хидронимията, могат да бъдат едновременно съотнесени и към спелеонимията, поради факта, че се намират под земната повърхност (Супе-

¹Терминологично определение за *грот* дава Румен Пенин (Пенин 2007: 71): „Грот (от фр. *grotte*, итал. *grotta*). – 1. разширение на пещера след тесен проход; 2. широко открита, недълбока пещера със сводест таван; 3. ледников грот – разширение (ниша) в езика на ледника, откъдето изтичат води от стопения лед.” Според Словарь общегеографических терминов. т. 1, Москва, 1975 г. (преводно издание на Glossary of Geographical Terms. London, 1961.), *грот* е със значение на кухня, пещера. Употребява се в случаи, когато става дума за живописни или приятни за одих пещери. Така се назовават и неголеми пещери, по-големи празнини, образувани от процеждаща се вода. Често става въпрос и за малки пещери, които се отличават с красиви форми (сталактити и др.). Думата се използва широко и за обозначение на пещероподобни постройки, особено характерни за парковете от 18. и 19. век.

ранская 1973: 186). Тази насока е следвана и по-късно в руската ономастична литература. През 1978 г. в „Словарь русской ономастической терминологии” Н. В. Подолская определя *спелеонимите* като вид „ороними, собствени имена на природни подземни образувания, в това число пещери, гротове, пропасти, кладенци, лабиринти, сифони, подземни реки, ручеи, водопади и езера” (Подолская 1978: 128). Терминът традиционно идва от гръцките думи *σπήλαιον* ‘пещера’ и *ὄνυμα* ‘име’. В следващото издание на речника от 1988 г. се забелязва по-различно определение за спелеоним като „*подземен топоним*, име на всяко природно подземно образувание в горния слой на земната кора, притежаващо входно отворстие на повърхността на земята, в това число пещери, подземни реки, ручеи, водопади, езера, кладенци” (Подолская 1988: 121). През 1974 г. Едуард Мурзаев стеснява определението за *спелеоним* до собствено име на пещера (Мурзаев 1974: 24). Несъмнено прави впечатление известно разколебаване в уточняването границите на термина. Руските автори включват не само имената на пещери, но и на водни подземни обекти, които логично бихме отнесли към хидронимията. Тази специфика е отбелязана и в „Основен систем и терминологија на словенската ономастика” от 1983 г. В бележка под линия се споменава, че в руския език към спелеонимите спадат и имена на различни подземни формации – пукнатини, кладенци, подземни реки, езера, водопади и т. н. (Основен систем 1983: 112). За българско съответствие на термина е посочено – *име на пещера, пещерно име*. Българската ономастична номенклатура като цяло възприема влязлата в употреба вече дефиниция. Н. Ковачев разглежда спелеонимията като раздел на оронимията, която се занимава конкретно с имената на пещерите (Ковачев 1987: 24). Според „Енциклопедия на българската ономастика” от 2010 г. *спелеоним* е „име на пещера, кухня, пещерен обект: *Магурата, Снежанка, Леденика* и под” (Балкански – Цанков 2010: 419). Тук авторите разширяват понятието, добавяйки и ‘пещерен обект’, което дава основание към спелеонимите да бъдат причислени и имената на различни подземни образувания. Смятам, че тук трябва да бъдат включени и имената на пещерните зали, които са немалък брой. Те остават неописани и непроучени в ономастичен аспект, а са ценен материал не само за езиковата археология, но и за етнолингвистиката.

Изчерпателни и специализирани проучвания на спелеонимите в езика ни липсват. Част от имената на пещери и пещерни обекти са анализирани в ономастичните трудове, посветени на местните имена по околии. Главен източник за ексцерпция на спелеоними са и множеството статии, специализирани издания, картотеки и архиви на пещерното дело у нас. Първите опити за изграждане на съвременна спелеология в България кореспондират и с първите стъпки на ономастичен подход към езиковите факти. Възрожденците Георги Раковски и Стефан Захариев, чехите Карел и Херман Шкорпил дават първите приноси в описанието на карстовите явления, същевременно и първите опити за тълкуване на имената. В началото на XX век емблематични имена и основоположници на науката за пещерите у нас са Рафаил Попов, Жеко Радев, Иван Буреш, Ненко Радев, Васил Миков и др. Те оставят голям брой статии за пещерите и карстовите райони. През втората половина на миналия век се открояват имената на Петър Трантеев, Николай Джамбазов, Васил Георгиев, Владимир Попов, Панайот Нейковски, Васил Стоицев и др. В публикуваните трудове на споменатите пещерни изследователи почти винаги се среща и опит за изясняване произхода на имената им. Основоположникът на организираното пещерно движение Петър Трантеев посвещава отделни статии в частност на имената на пещерите: „Имената на пещерите във Видинско и Михайловградско”, „Имената на нашите пещери”, „Произход на имената на пещерите”, „Имената им звънтят”. За този ономастичен интерес у спелеолога споменава и проф. Николай Ковачев в статията си „Названия на пещери и пропасти в България по лични имена”. От същия текст научаваме, че Петър Трантеев и Николай Ковачев са планивали сътрудничество в работата върху имената на пещери и пропасти, което, за жалост, остава нереализирано. До края на живота си Н. Ковачев събира архив от спелеоними. В споменатата по-горе статия той отбелязва, че регистрираните спелеоними у нас са около 3000 и споделя своята вяра, че „в бъдеще ще можем да очакваме една Енциклопедия на пещери и пропасти в България, дело на географи, историци и лингвисти, в която ще намерят своето място легендите, преданията за тях и етимологични бележки за словообразователно непрозрачните имена”.

В последните години процесът по изучаването и картографирането на пещерите у нас продължава. Многобройни са пещерните клубове,

които откриват и проучват нови пещерни обекти, информацията непрекъснато се актуализира, издават се съвременни пещерни справочници. Българската федерация по спелеология поддържа Главна картотека на пещерите в България, която е и основен документален архив на спелеонимите днес.

След направения кратък обзор се налага изводът, че спелеонимията е един малко проучен дял на българската топонимия (повече от спелеолози, географи, краеведи и почти никак от ономасти). Същевременно новооткритите и новоименувани пещерни обекти се увеличават. По последни данни броят на българските пещери, които са описани и картографирани, е повече от пет хиляди. В езиков и ономастичен план това е солидна база от имена, която ще осигури изготвянето на спелеонимен речник и съответна класификация.

Въз основа представителна извадка на имена, коментирани до момента в българската топонимна наука, а също и на ексцерпирани от спелеологични източници, прилагам следните бележки, касаещи семантичната и структурна типология на спелеонимите.

Семантичното подразделение при имената на пещери и пещерни образувания предполага няколко основни типа:

1. Имена по антропоними. Този тип имена са подробно изследвани от Николай Ковачев в статията от 2002 г. Авторът отбелязва, че най-често спелеоними се образуват с лични имена, а понякога със съпътстващи прякори и прозвища (Ковачев 2002: 116). Изследваните 308 отантропонимични имена Ковачев дели в две групи: с български и с турски антропоними: *Александрова дупка*, *Бойкината пещера*, *Булина дупка*, *Дочовата пещера*, *Иванчова пещера*, *Кузманица*, *Цончова дупка*, *Асанова дупка*, *Рамаданова дупка*, *Бербер маара*, *Юмерова дупка*, *Салимова дупка* и др.

В този ред на описание могат да бъдат отделени следните подгрупи: а) по мъжки лични имена: *Станчова дупка*, *Савовата дупка*, *Сивкова пещера*, *Янкулова дупка* и др.; б) по женски лични имена: *Стойкината пещера*, *Хубина дупка*, *Радината дупка*, *Цанкино врело* и др.; в) имена по прозвища и прякори: *Гулежова дупка*, *Куюнджийска дупка*, *Пещерата на Видевката* и др.

Трябва да се отбележи, че съществена част от този тип спелеоними са възпоменателни по същността си: *Бачо Киро*, *Пещерата на Цанко*

Дюстабанов, Бенковската пещера, Пещерата на Васил Левски, Пещерата на Свети Йован, Вълчанвойводовата пещера, Пещерата на Раковски, Яворовата пещера, Пещерата на Ботевите четници, Братя Шкорпил, Капитан Немо и др. Именуването на тези обекти е свързано с предания или легенди за историческите личности. В по-ново време са създадени имена на пещери и по името на откривателя: напр. *Мартин – II*. Това е пещера в землището на с. Станкевци. Открита е през 1997 г. и е наименована на най-малкия участник в експедицията – единадесетгодишния Мартин (Леонидов – Трифонов 2009: 21).

2. Имена по друго географско име (вторични). Обикновено този тип спелеоними са с етимон името на близко селище или местността, в която са разположени. Примерите са многобройни: *Башовишки печ* (по МИ Башовица), *Рабишката пещера* (по СелИ Рабиша), *Лепенишки печ* (по МИ Лепеница), *Мусинската пещера* (по СелИ Мусина), *Крушовската пещера* (по СелИ Крушово), *Деветашката пещера* (по СелИ Деветаки), *Суходолска пещера* (по МИ Суходола), *Фишет съртъ дупката* (по МИ Фишет съртъ), *Треклянската пещера* (по СелИ Трекляно) и др.

3. Имена според характерна особеност на пещерния обект. Този вид имена са с голяма честотност в българската спелеонимия: *Големи печ, Голяма дупка, Голямата махара, Малката пещера, Неприветливата, Сухи печ, Сухата пещера, Водната пещера, Водни печ, Мъгливата пещера, Светлата дупка, Темната дупка, Темницата, Топлата дупка, Топлица, Леденица, Червената дупка, Бела стена, Бялата пещера, Глинестата пещера, Крастава пещера, Опушената, Мазник, Затворената, Кънтилката, Миризливка, Приказна, Бездънна, Мраморната пещера, Плитката пещера, Дълбоката, Късата дупка, Жежката пещера, Студена, Пеещата (Музикалната) пещера, Звънти дупка, Дрънчи дупка* и др. Мотивацията на името идва от характерната особеност на пещерата: наличието или отсъствието на светлина, вода, студ или топлина, големина на обекта, наличие на специфична звукова картина, по вида почви или скали, по естетическа и емоционална оценка на посетителите и т. н. Към характеристичните имена биха могли да се отнесат и тези, които са свързани с типа на пещерните входове и зали: *Двууходовата, Сво-*

дестата, Разклонената, Шестовратица, Триъгълната пещера, Етажната пещера, Разсоватата яма, Крива пещ и др.

4. Метафорични имена: *Клюна, Огнището, Костенурката, Подковата, Леговището, Бърлогата, Красавицата, Звяра, Ухото, Седларката, Очилатата дупка, Ахъра, Утробата, Дяволското гърло, Казан дупка, Окната, Стаичката, Скривалището, Щерната* и др.

5. По имена на животни и птици, обитавали пещерата (по зооними): *Гарван пролаз, Гарваница, Еленова дупка, Змийската пропаст, Змиорника, Кукувичя яма, Лисича яма, Лисичата дупка, Мечата дупка, Орловата, Пилешка дупка (Кокошата, Пилешката), Катърска пещера, Говежденица, Конската пещера, Гълъбова дупка, Домуз пещера, Жабешката ниша, Вълча дупка, Козята пещера, Кози въртоп, Кучешката пещера, Мидената пещера, Рачешката пещера, Рогачева пещера* и др.

6. По имена на растения (по фитоними): *Кленова дупка, Детелинката, Акациева пещера, Здравеца, Липата, Люляка, Лианите* и др.

7. По географски термини: *Врелото, Дупката, Дупките, Магура, Сифона, Троскалото, Яме, Ямата, Пещта, Пещ, Скалата, Махарата, Понор, Врътоп, Маара, Пропаст, Цепките, Процепта* и др. В статията си „Имената на пещерите във Видинско и Михайловградско” известният спелеолог Петър Трантеев обяснява, че понятието „пещера” важи в повечето случаи за хоризонталните кухини, понятието „дупка” е неутрално, „яма” е свързано с вертикалните явления” (Трантеев 1974: 29).

8. Имена по етноними: *Татарската пещера, Турската пещера, Урушка маара, Черкезката яма, Маджар дупка* и др.

9. Имена по групоними: *Рибарската пещера, Еничарски колиби, Иманярската дупка, Калайджи пещера, Овчарската пещера, Партизанската, Хайдушката пещера, Харамийска дупка, Комитски дупки, Ловджийската пещера* и др.

10. Имена, свързани с религиозни практики: *Попова дупка, Поповата пещера, Монашеска килия, Калугерица, Калугерски въртоп, Калугерската пещера, Църквица, Царева църква, Скална църква, Отиелническа килия, Параклиса, Божя дупка, Пустата черква* и др. Тук могат да бъдат добавени и имена по агиними: *Свети Илия, Свети Никола, Свети Георги, Свети Хрис, Света Троица* и др.

11. Имена по митоними: *Самодивската пещера, Самодивска дупка, Змеева дупка, Дявола, Дяволската дупка, Дяволското гърло, Дяволското хореще, Змейова дупка, Змейовец, Русалийската,* и т.н.

12. Имена по абстрактни понятия: *Младост, Дружба, Щастие, Ужаса на иманярите* и др. Това са повечето неологизми в спелеонимията.

На последно място трябва да споменем, че в справочната литература фигурират и голям брой пещеричи названия *Безименна*.

От гледна точка на **имеобразуването** могат да бъдат разграничени следните типове: а) едносъставни имена: *Венец, Врелото, Дупките, Клона, Подслона* и др.; б) многосъставни имена: *Алибарова дупка, Башовишки печ, Бела стена, Денъова дупка, Бабината Стойкова дупка* и др. Голяма част от многосъставните имена са с прилагателно предиме, определящо характеристикен или друг елемент към името. Срещат се и: - имена с причастие: *Опушената, Опушената дупка, Опушената ниша, Окадената пещера, Разцепената дупка, Обработената пещера, Копаната дупка* и др.; - спелеоними с числително име: *Двете дупки, Двете коминчета, Трите дупки, Трите цепки, Осми март* и др.;

- със съществително предиме: *Цар Петровата дупка; Цар Крумови порти, Дядо Драгановата пещера, Дядо Иванова дупка* и др.; - имена с предложни форми: *Дупката в Гламата, Дупката в Просечено, Дупката в Късия дол, Пещерата в дерето, Пещерата над Имането, Пещерата под врелото* и др.; - имена с глаголна конструкция: *Дрънчи дупка, Кънти дупка, Звънти дупка* и др. Наблюдават се и декомпозиционни имена като: *Занковска, Затворената, Лисичата, Момината, Неприветливата, Орловата, Рисимина, Татарската* и др. Регистрирана е и хибридна форма при имеобразуването: *Борсук дупка, Шейтан дупка, Осман блато, Чурук пещера, Домуз пещера* и др., а също така и имена от типа „Дунав мост”: *Змеица дупка, Меджак дупка* и др.

При имеобразуването представителни са следните афиксации: - **ище**: *Губилището, Срутището, Църквището* и др.; - **ица**: *Варницата, Гарваница, Дребулетница, Каменатица, Крещеница, Пробойница, Спущеница, Чучулятница, Скревеница, Топлица* и др.; - **ец**: *Мечинковец, Еленчовец, Банковец* и др.; - **я**: *Гарван пролаз, Дойчин зубер, Меча дупка, Мартин дупка, Перуна дупка* и др.; - **ик**: *Приле-*

парнико, Гълъбарника, Мулетарника, Леденика и др.; **-ка**: Кънтилката, Миризливка и др.; **-ин(а)**: Пеина дупка, Петрина дупка Станишина дупка, Цанкино врело, Йокин меджак и др. Срещат се и спелеоними с турска топонимна наставка **-лук**: Кочанлък, Пазлъка, Арпалъка, Чаирлъка, Мурчалъка и др.

Членуваните форми като характерна особеност на микротопонимията имат голяма честотност и при разглежданите спелеоними: *Врелото, Дупката, Неприветливата, Редака, Чалето* и др.

В морфологичен план трябва да бъдат отбелязани и събирателните имена от типа: *Яме*, а също така и имената с прилагателни по сложното старобългарско склонение: *Водни печ, Големи печ, Десни Сухи печ, Леви Сухи печ, Темни печ, Шупли камък* и др. Друга характерна особеност е наличието на спелеоними с изафетни конструкции: *Курт кая, Ин кая, Куш кая, Хамбар кая, Кован кая* и др.

В **речников план** преобладаващи са спелеонимите от български произход. Интерес представляват спелеонимите от стари, диалектни или изчезнали думи: *Прелаз, Пърнак, Редак, Троскалото, Чалето, Ботура* и др.; по редки лични имена: *Сивкова пещера, Лачовата дупка, Съева дупка, Дупките на баба Манджучка, Харла пещера, Фотьова пещера, Банкова дупка, Колкина дупка, Кръсканина дупка, Керкина дупка, Жегльова дупка* и др. С чужд произход преобладават имената с турцизми: *Ахъра, Махарата, Дюсмаара, Домуз пещера, Чурук пещера* и др.; значително по-рядко се срещат имена с румънизми: *Магурата, Въркан* и др.

Част от едно изчерпателно проучване на имената на пещерите трябва да бъде и определянето на пресечните точки на спелеонимията с хидронимите, оронимите, ойконимите, еклезионимите и антропонимите. Те се намират в тясна зависимост, която може да породи и интересни ономастични ситуации. Така например съществуването на скални пещерни църкви, манастири, килии поставя любопитен въпрос за границата между еклезионимното и спелеонимното пространство: *Калугерча дупка, Калугеровата пещера, Валтаря, Скална църква, Затрупаната църква, Манастирище* и др. Имената на пещери могат да бъдат ценен материал и за езиково-археологически изследвания.

При анализа на спелеонимите в българския език трябва да се има предвид и фактът, че силно влияние върху тази група оними имат народната етимология, народноетимологичният разказ или легенда. Всички спелеоними с етимон име на историческа личност са мемориални по своя характер и са придружени от народно предание. Пещерата *Бачо Киро* например носи името на Киро Петров Занев. Според легендата там българският революционер е отседнал много пъти, написал е някои от стиховете си. Използвал е мястото и като укритие по времето на Априлското въстание (Стефанова 2012: 27). Други разкази са свързани с легендарни случки от миналото на населението в района, чрез които се търси логично тълкувание на спелеонима. Например: „*Катърешката* е малка пропадна пещера в обширния карстов район около с. Стоилово, област Бургас. Възрастните хора от селото обясняват названието със следното предание: Сеймени карали на юг по пътищата през Странджа дванадесет катъра със злато. Научили хайдутите за тая работа, заложили се тук наблизо и причакали сеймените. В боя паднал един катър. Хвърлили го в тази дупка, а парите скрили някъде. Къде точно – никой не знае. А дупката и досега така ѝ казват – *Катърешката*.” (Стефанова 2012: 74).

След краткия обзор на темата могат да бъдат открити следните по-важни изводи. Изчерпателното събиране, анализиране и класифициране на спелеонимите в българския език е проект, който очаква своята реализация на базата на традиционно утвърдените ономастични модели на изследване, а също така и с похватите на езиково-археологичния прочит. Богатата екстралингвистична информация, която предоставя темата, дава насоки и за възможни интердисциплинарни проучвания на имената на пещерите, свързвайки ги с историческото, фолклорно, културно и географско наследство на страната ни. Същевременно неговата актуалност и необходимост са несъмнени както в научен аспект, така и за широката публика.

Използвани съкращения

МИ – местно име

СелИ – селищно име.

Библиография

Балкански, Цанков 2010: Т. Балкански, К. Цанков. *Енциклопедия на българската ономастика*. Велико Търново, 2010.

Баранов 2008: С. М. Баранов. *Новые имена на карте Челябинской области (мемориальные пещеры)*. – В: Природное и культурное наследие Урала: Материалы VI регион.науч.-практ.конф. Челябинск, 2008, 268–274.

Георгиев 1969: В. Георгиев. *Стари сведения за родопските пещери*. – В: Родопи, кн. 7, юли 1969, с. 37.

Георгиев 1986: Милан Георгиев. *Относно произхода на някои географски имена, свързани с особеностите на релефа*. – В: За произхода на географските имена в Ловешки окръг, Ловеч, 1986.

Грьошел 2011: Елена Първанова-Грьошел. *Топонимията на Карловско*. Велико Търново, 2011.

Димитрова-Тодорова 2006: Лиляна Димитрова-Тодорова. *Местните имена в Поповско*. София, 2006.

Еленин 2006: Йордан Еленин. *Топонимията на Дупнишко*. Благоевград, 2006.

Жилина 2011: А. С. Жилина. *Время и пространство в ономастической языковой картине мира* (по материалу спелеонимов Красноярского края). – В: Материалы XLIX международной научной студенческой конференции „Студент и научно-технический прогресс”, 16–20 апреля 2011г, Новосибирск, 2011.

Иванов 1982: Йордан Иванов. *Местните имена между Долна Струма и Долна Места*. София, 1982.

Иванова 2009: Недялка Иванова. *Местните имена в Луковитско*. Велико Търново, 2009.

Ковачев 1987: Н. Ковачев. *Българска ономастика*. София, 1987.

Ковачев 2001: Николай Ковачев. *Местните имена във Великотърновско*, В.Търново, 2001.

Ковачев 2002: Николай Ковачев. *Названия на пещери и пропасти в България по лични имена*. В: Състояние и проблеми на българската ономастика, т. VI, Велико Търново, 2002.

Ковачев 2009: Николай Ковачев. *Местните имена в Дряновско*, Велико Търново, 2009.

Константинова 2008: Цанка Константинова. *Топонимията на Казанлъшко*. Велико Търново, 2008.

Кръстев 2005: Белчо Кръстев. *Топонимията на Преславско*. Шумен, 2005.

Леонидов-Трифонов 2009: А. Леонидов, П. Трифонов. *Атлас на пещерите в регион Белградчик*. София, 2009.

Михайлова 2008: Димитрина Михайлова. *Местните имена в Ботевградско*. София, 2008.

Мурзаев 1974: Ед. М. Мурзаев. *Очерки топонимики*. Москва, 1974.

Николов 1997: Богдан Николов. *Топонимията на Врачанска околия*. София, 1997.

Основен систем и терминологија на словенската ономастика: Основная система и терминология славянской ономастики : Grundsystem und terminologie der slawischen onomastik. Ред. Б. Видоески. Скопје – Скопье – Skorje, 1983. 413 с. Автор от България е Йордан Заимов.

Пенин 2007: Румен Пенин. *Физическа география и ландшафтна екология. Терминологичен речник*. София, 2007.

Пернишка 2012: Емилия Пернишка. *Местните имена в Свищовско*. София, 2012.

Подольская 1978: Н. В. Подольская. *Словарь русской ономастической терминологии*. Москва, 1978.

Подольская 1988: Н. В. Подольская. *Словарь русской ономастической терминологии*. Москва, 1988.

Райчевски 2001: Стоян Райчевски. *Крайбрежна Странджа. Топонимия и хидронимия*. София, 2001.

Словарь общегеографических терминов. т. 1, Москва, 1975 г. (предводно издание на *Glossary of Geographical Terms*. London, 1961.)

Стефанова 2012 : М. Стефанова. *Легенди от хайдушките пещери*. София, 2012.

Суперанская 1973: А. В. Суперанская. *Общая теория имени собственного*. Москва, 1973.

Трантеев 1960: П. Трантеев. *Имената на нашите пещери*. – сп. Турист, г. V, кн. 8, с. 13, 1960 г.

Трантеев 1962: П. Трантеев. *Произход на имената на пещерите*. – в. Echo, г. IV, бр. 23, 08 юни 1962 г.

Трантеев 1970: П. Трантеев. *Имената им звънят*. – сп. Турист, г. XV, кн. 12, с. 10, 1970 г.

Трантеев 1974: П. Трантеев. *Имената на пещерите във Видинско и Михайловградско*. – сп. Турист, XIX (LX), 1974, кн. 1, 28–29.

Трантеев, Георгиев 1968: П. Трантеев, В. Георгиев. *Тайната на пещерите*. София, 1968.

Seroczynski 2012: Grzegorz Seroczynski, *Speleonimy Sudeckie – próba klasyfikacji*. – В: Λογος όνομαστική (Ономастични науки), No 4, 2012, с. 33–39.